

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การบริหารการผลิตรายการครอบครัวเดียวกันของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย รวมทั้งเก็บรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถนำผลการศึกษามาใช้ประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้

สรุปผลการศึกษา

ข้อสรุปที่ 1 แนวทางการบริหารงานการผลิตรายการครอบครัวเดียวกันของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย

การผลิตรายการครอบครัวเดียวกันสถานีโทรทัศน์ทีวีไทยผู้ผลิตรายการ จะมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติงาน รายการครอบครัวเดียวกัน โดยนโยบายในการผลิตรายการเพื่อเป็นกรอบในการทำงาน ดังนี้ การผลิตรายการเพื่อให้ผู้ชมได้เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวแล้วนำความสัมพันธ์นั้นมาปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่หรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวในวัยต่าง ๆ ให้เป็นอยู่ดีขึ้น มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในแต่ละอายุ ในแต่ละช่วงวัยในครอบครัวและมีความมีสภาวะ ที่เรียกว่า เป็นสุขสภาวะที่ดีขึ้นในครอบครัว โดยมีแนวทางในการบริหารการผลิตรายการ โดยอาศัยการจัดการงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การวางแผน เป็นการวางแผนการผลิตรายการเพื่อกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของรายการ สำหรับการวางแผนการผลิตรายการครอบครัวเดียวกัน เป็นไปใน 2 ลักษณะ คือ 1. การวางแผนในการปฏิบัติงานประจำ คือ การประชุมการวางแผนการถ่ายทำโดยมีแผนกำหนดล่วงหน้า 2. การวางแผนเพื่อพัฒนาการผลิตรายการ ซึ่งมีการพัฒนาคุณภาพทางด้านความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการถ่ายทอดเรื่องราว รวมถึงการพัฒนาขึ้นเชิงในการเขียนบทโทรทัศน์ในรายการ ซึ่งดำเนินการและพัฒนาภายใต้การควบคุมของโปรดิวเซอร์และครีเอทีฟที่ได้รับการฝึกอบรมการเขียนบทรายการเพิ่มเติม ทั้งยังมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพของเนื้อหารายการที่จะนำเสนอให้ผู้ชมดูแล้วจะต้องเกิดแรง

บันดาลใจ และเห็นถึงพลังความรักจากครอบครัวซึ่งนับเป็นพลังที่สำคัญในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ รวมถึงเนื้อหาที่นำเสนอให้กับผู้ชม เมื่อดูแล้วต้องเกิดประโยชน์กับผู้ชมมากขึ้น การพัฒนาด้านรูปแบบรายการ ประกอบด้วย การเพิ่มช่วง ถาม-ตอบ จดหมายในรายการ การเพิ่มช่วง สมาชิกใหม่ครอบครัวเดียวกัน เพิ่มช่วงการจำลองเหตุการณ์ย้อนหลัง การปรับเปลี่ยน-เพิ่มผู้ดำเนินรายการชาย การถ่ายทำนอกสถานที่มากขึ้นโดยผู้ดำเนินรายการจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือกิจวัตรประจำวันของแขกรับเชิญ การจัดลำดับการออกอากาศที่จะนำเสนอในแต่ละสัปดาห์ให้มีความชัดเจนไม่ซ้ำหรือใกล้เคียงกัน การพัฒนาคุณภาพของการผลิตรายการ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนรวมถึงการให้ความสำคัญในการจัดแสงในรายการเพิ่มมากขึ้น ปรับเปลี่ยนรูปแบบคอมพิวเตอร์กราฟฟิคในขั้นตอนการตัดต่อ โดยในการวางแผนในการดำเนินงานทั้งหมด เป็นการวางแผนระยะสั้น 1 ปี ในแผนงานมีแนวทางวิธีการที่ชัดเจน เพื่อให้ทำให้ประสบปัญหาระหว่างดำเนินงานน้อยลง มีผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลางและทีมงานร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนงานร่วมกัน เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การวางแผนงานเป็นแผนที่สามารถยืดหยุ่นและปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของสังคมในขณะนั้นได้

2. การจัดการองค์การ รายการครอบครัวเดียวกัน กำหนดโครงสร้างขององค์การภายใต้โครงสร้างองค์กรขนาดใหญ่โดยมีแบบแผนในการปฏิบัติงานร่วมกันภายในองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ซึ่งรายการครอบครัวเดียวกันอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ สำนักรายการและสร้างสรรค์รายการ ด้านสร้างสรรค์รายการ ฝ่ายสร้างสรรค์รายการสารประโยชน์ ทั้งนี้ยังได้มีการร่วมมือในการปฏิบัติงานการผลิตรายการร่วมกับสำนักและฝ่ายงานด้านอื่น ๆ ในองค์กร เช่น สำนักโทรทัศน์ในด้านขอสนับสนุนบุคลากร อุปกรณ์ในการผลิตรายการโทรทัศน์, สำนักคลังในด้านการจัดทำรายงานทางการเงินเบิก-จ่ายงบประมาณในการผลิตรายการ, ฝ่ายสื่อสารสังคม (ฝ่ายงานประชาสัมพันธ์) ในด้านการจัดกิจกรรม (Event) สำหรับทีมงานการผลิตมีการจัดจ้างผู้ทำงานอิสระ (Freelance) เข้ามาทำงานในส่วนข้อมูล-ครีเอทีฟ 1 ตำแหน่ง รวมทั้งจ้างบริษัทภายนอกเพื่อช่วยในกระบวนการผลิตบางส่วน คือ ส่วนการตัดต่อรายการ ลักษณะในการการทำงานภายใต้โครงสร้างนั้น รายการครอบครัวเดียวกันบริหารลักษณะกึ่งราชการ กล่าวคือ เป็นชั้นปฏิบัติงานเป็นแนวดิ่งเป็นลำดับชั้นการทำงาน โดยทั้งนี้ผู้บริหารมีวิธีการจัดการหรือเทคนิคในลดลำดับชั้นดังกล่าว ด้วยวิธีการประชุมและพูดคุยกันตั้งแต่ระดับผู้บริหารสูงจนถึงผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นในแนวระนาบบ่อยครั้ง เพื่อลดความล่าช้าในการทำงานที่มีลำดับชั้น มีลักษณะการทำงานแบบพี่น้องมีความใกล้ชิดกัน มีการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ ผู้บริหารเป็นผู้ที่รับฟังความคิดเห็นและให้อิสระทางความคิดที่อยู่ภายใต้หลักการและเหตุผล การมอบหมายหมายงานโปรเจกต์จะเป็นผู้มอบหมายหมายงานในชั้นปฏิบัติ มีการแบ่งการทำงาน

ออกเป็นทีมงานย่อย ประกอบด้วยครีเอฟและข้อมูล-ประสานงาน ลักษณะเป็นการจับคู่การทำงาน ซึ่งพบว่าจะทำให้การทำงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีผู้รับผิดชอบงานชัดเจน การแบ่งสายงานตามส่วนต่าง ๆ ตามหน้าที่การทำงาน (Function Structure) ในแนวดิ่งเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงในการทำงาน เนื่องจากการส่งเสริมความชำนาญงานในแต่ละด้าน ทำให้แต่ละฝ่ายมีความรับผิดชอบในงานของตนตั้งแต่ต้นจนจบงาน สามารถแก้ปัญหาได้ดี เพราะบุคลากรมีความรู้และความชำนาญในงานที่ปฏิบัติอย่างลึกซึ้ง และสามารถมีอำนาจในการตัดสินใจในการทำงานที่อยู่ภายในหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่ แต่ในด้านการดำเนินงานด้านเอกสาร ยังต้องผ่านการพิจารณาอนุมัติในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างเป็นลำดับขั้น การทำงานด้านเอกสารจึงเป็นการทำงานในรูปแบบกึ่งระบบราชการ โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นด้านงบประมาณการใช้จ่ายต้องให้ผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจ

3. ด้านบุคลากร มีกระบวนการคัดสรรบุคลากรใหม่ตามระเบียบวิธีปฏิบัติขององค์การฯ และมีการคัดสรรบุคลากรจากพนักงานเดิมของทีไอทีวี จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการจัดสรรบุคลากรในการปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อให้ตรงกับความสามารถและประสบการณ์ ซึ่งบุคลากรควร มีใจรัก มีความรับผิดชอบ มีความอยากรู้อยากเห็น มองโลกในแง่ดี มองว่าทุกปัญหาแก้ไขได้ และต้องเป็นผู้ที่ให้โอกาสผู้อื่น มีทักษะในการสื่อสารและโน้มน้าวใจ ควรหาความรู้ใส่ตัวเองอยู่เสมอและสิ่งสำคัญ คือ ต้องมีจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชน เข้าใจในการทำงานองค์กรสื่อสารสาธารณะเพื่อประชาชน สำหรับในด้านทักษะและความสามารถทางวิชาชีพ ถูกมองว่าเป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนได้และเพื่อให้มั่นใจว่าบุคลากรจะมีความรู้ความสามารถในทุกระดับ จึงต้องมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของบุคลากร ซึ่งในปัจจุบันได้ดำเนินการ 2 รูปแบบ คือ 1. การอบรมและพัฒนาศักยภาพการทำงานจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกองค์กร 2. เป็นการจัดการประชุมภายใน เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยแบ่งเป็นการจัดประชุมเพื่อจุดประกายความคิด (Creative inspiration) และ การจัด Creative Board เป็นการประชุมเพื่อวิจารณ์การทำงานร่วมกันระหว่างแต่ละรายการเพื่อการพัฒนาการสร้างสรรค์รายการร่วมกันในฝ่ายรายการ

4. การสั่งการ ผู้บริหารมีความสามารถในการสั่งการ สามารถชักจูงหรือกระตุ้นให้พนักงานปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบหรือได้รับมอบหมาย การสั่งการมีลักษณะในการชี้แนะ ชี้แนะให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวข้องกับงานที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการสั่งการมีความชัดเจนให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบละเอียดเข้าใจแผนงานอย่างถูกต้อง โดยผู้บริหารอาศัยพื้นฐานความสัมพันธ์และความเห็นอกเห็นใจกัน ไม่ใช่ใช้อำนาจแบบเผด็จการและการสั่ง

การเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำได้ไม่เกินความสามารถ โดยการสั่งการจะเป็นไปตามลำดับชั้นจากผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง มาถึงโปรดิวเซอร์รายการหรือเป็นการสั่งการในที่ประชุมร่วมกัน โดยปกติการสั่งงานจะเป็นการมอบหมายงานให้คิดและร่วมมือกันทำงาน ร่วมมือกันในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดงานในลักษณะของการทำงานเป็นทีม

5. ประสานงาน รายการครอบครัวเดียวกัน มีการจัดตำแหน่ง ข้อมูล-ประสานงาน เพื่อทำหน้าที่ในการติดต่อประสานทั้งภายในและภายนอกองค์กร การประสานงานกับองค์กรภายนอกซึ่งมีความสำคัญมากในการติดต่อประสานเพื่อจัดขอข้อมูลในการผลิตรายการ ในส่วนการประสานงานภายในองค์กร เป็นการจัดระเบียบวิธีในการทำงานของรายการครอบครัวเดียวกัน เพื่อให้งานและผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เกิดความสะดวกในการปฏิบัติงาน และสามารถร่วมงานได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ลดความขัดแย้ง ไม่ก้าวร้าวหน้าที่ซึ่งกันและกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีคุณภาพ ประหยัดเวลา และทรัพยากร โดยอาศัยระบบการติดต่อสื่อสารที่ดีผ่านตำแหน่งประสานงาน รายการที่มีทักษะทางการสื่อสารและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รวมทั้งยังมีการจัดระบบการทำงาน เช่น การประชุม หรือใช้ระบบอินเทอร์เน็ตใช้ในการสื่อสารและประสานงานภายในองค์กรทำให้เอื้อต่อทำงานและเกิดการประสานงานร่วมมือที่ดี ซึ่งการประสานงานภายในองค์กรจึงนับว่าเป็นการจัดการแบบองค์รวมหรือแบบบูรณาการ

6. การรายงานผล เป็นไป 2 ลักษณะ คือ 1. การรายงานผลด้วยวาจา ในการประชุม รายการงานผลต่อผู้บริหาร การพูดคุยกับผู้บริหารระดับกลางและหัวหน้าปฏิบัติการ เมื่อได้รับมอบหมายงาน 2. การรายงานผล โดยการจัดทำเอกสารรายงานผล รายงานผลแผนการทำงาน ทำรายงานด้านการเงิน การรายงานการผลิตรายการในแต่ละเดือน ซึ่งการรายงานผล เป็นการรายงานผลแสดงผลการปฏิบัติงาน สามารถทำให้ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลางและผู้ปฏิบัติงานทราบการเปลี่ยนแปลงหรือความเป็นไปในการดำเนินงานของรายการครอบครัวเดียวกัน และผู้บริหารสามารถใช้เป็นแนวทางที่จะใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงานได้

7. ด้านงบประมาณ รายการครอบครัวเดียวกันได้รับงบประมาณโดยถูกจัดสรรออกจากงบประมาณขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย โดยเป็นงบประมาณการผลิตประจำปี จากนั้นจะถูกแบ่งเป็นงบประมาณย่อยเพื่อใช้จ่ายในแต่ละเทปการผลิตรายการ มีหลักการจัดทำงานงบประมาณตามความเหมาะสมในการใช้จ่ายในส่วนต่าง ๆ การจัดทำงานงบประมาณถือว่าเพียงพอต่อการผลิตรายการ แบบที่ต้องจัดการกับงบประมาณตามที่ได้รับมาให้ได้ เพราะไม่สามารถรับการจัดสรรงบประมาณที่มากกว่านี้ได้ วิธีการและวิธีคิดด้านการจัดการจะสามารถช่วยในเรื่องการลดค่าใช้จ่ายได้ หากพบว่าในบางกรณี งบประมาณในการผลิต

รายการเทปนั้นไม่เพียงพอ ใช้วิธีการเกลี้ยบบประมาณไปยังเทปอื่น แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินงบประมาณประจำปีที่ได้จัดทำไว้ การจัดการงบประมาณจะมีการวางมาตรฐานในการใช้จ่ายที่แน่นอน มีความโปร่งใสและมีหลักฐานเอกสารทางการเงิน ที่จะเฝ้าติดตามตรวจสอบย้อนกลับไปยังแหล่งใช้เงินได้

8. ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไข ในการดำเนินงานตามแผนการบริหารการผลิตรายการ

1. การค้นหาข้อมูลหรือแซกรับเชิญในรายการ ยังไม่สามารถหาข้อมูลที่ดีที่สุดในเวลาอันจำกัดได้ โดยได้วางวิธีการแก้ไขโดยให้ทีมงานรายการเพิ่มช่องทางการค้นหาข้อมูลจากเดิมที่มีอยู่ โดยได้เริ่มมี การเข้าร่วมงานสัมมนาต่าง ๆ ด้านครอบครัว เด็ก เยาวชน ที่จัดขึ้น หรืองานสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของครอบครัว เพื่อเป็นพบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนขยายฐานแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไปยังผู้ทำงานหรือมีความใกล้ชิดงานด้านครอบครัว

2. ปัญหาด้านความคิดสร้างสรรค์รายการของทีมงานที่ยังไม่สามารถสร้างสรรค์ออกมาให้น่าสนใจสามารถดึงดูดใจผู้ชมได้ จัดการอบรมพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องและบ่อยครั้งมากขึ้น

9. กลยุทธ์การบริหารการผลิตรายการครอบครัวเดียวกัน เพื่อเป็นการเพิ่มส่วนแบ่งผู้ชมรายการให้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น แต่เป็นกลยุทธ์การบริหารการผลิตรายการที่ต้องการขยายกลุ่มผู้ชมและดึงดูดผู้ชม เพิ่มส่วนแบ่งผู้ชมในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ผู้ชมได้รับเนื้อหารายการที่ดีมีคุณภาพ สามารถนำไปปรับใช้ในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย

1. กลยุทธ์แบบปากต่อปาก (word of mouth) เป็นการบอกต่อจากผู้ชมรายการ ในด้านการนำเสนอเนื้อหาและสร้างสรรค์รายการที่ดีมีคุณภาพ เพื่อขยายฐานผู้ชมในรายการให้เพิ่มมากขึ้น

2. การจัดกิจกรรมพิเศษ (Event) โดยการสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อให้ผู้ชมได้ร่วมกิจกรรมที่ดีมีคุณภาพ การสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) ซึ่งจะทำให้ผู้ชมสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ชมและรายการ รวมทั้งเป็นพื้นที่ในการพบปะระหว่างครอบครัวแต่ละครอบครัวที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในสังคม รวมทั้งเป็นการขยายฐานผู้ชมและรักษาผู้ชมของรายการไว้ได้อย่างดียิ่ง

3. การขยายกลุ่มผู้ชม โดยการนำเสนอเนื้อหาให้มีความหลากหลาย ครอบคลุมทุกเพศทุกวัย

ข้อสรุปที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารการผลิตรายการครอบครัวเดียวกันของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย

การบริหารจัดการ และการดำเนินงานของสื่อสารมวลชนย่อมได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กร กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าความสำเร็จในการบริหารจัดการขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เช่นเดียวกับรายการครอบครัวเดียวกัน

1. ปัจจัยภายในองค์กร

ด้านการจัดการองค์กร จากโครงสร้างในการทำงานภายใต้การจัดการโครงสร้างที่เป็นองค์กรใหญ่อาจจะดำเนินงานเป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากต้องดำเนินการตามแผนงานการผลิตประจำปีพร้อมกันทุกรายการ อีกทั้งโครงสร้างที่เป็นลำดับขั้นจึงทำให้การดำเนินงานด้านเอกสารมีรูปแบบราชการจึงมีความล่าช้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตรายการ

ความสามารถทางวิชาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มคนทำงานเป็นคนรุ่นใหม่ ยังขาดประสบการณ์ชีวิตที่มากพอจะกลายเป็นมุมมองในการสร้างสรรค์รายการประเภทครอบครัว จึงต้องอาศัยการชี้แนะจากผู้ที่มีประสบการณ์ชีวิตที่มากกว่าหรือการแนะนำจากรุ่นสู่รุ่น จึงจะทำให้สามารถสร้างสรรค์รายการออกมาได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ยังต้องต้องมีใจรักในการทำงาน มีความเข้าใจในนโยบายและวัตถุประสงค์รายการอย่างชัดเจนที่สุดในขณะเดียวกันความรู้ความสามารถของผู้บริหารมีผลมากต่อการบริหารการผลิตรายการครอบครัวเดียวกัน ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีประสบการณ์มากจะสามารถแนะนำงานในด้านต่าง ๆ ได้ชัดเจนมีหลักการและเหตุผลในการทำงาน หรือมีความสามารถที่จะมองเห็นหนทางในที่จะดำเนินการบางสิ่งบางอย่างว่าทำได้หรือไม่

เทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตรายการ ทั้งทางบวกและทางลบ สำหรับเทคโนโลยีส่งผลกับรายการทางลบคือ อุปกรณ์มีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และด้วยคุณภาพและสมรรถภาพของอุปกรณ์กล้อง เสียง ที่เสื่อมสภาพลง จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อการผลิตรายการ แต่ในขณะเดียวกันเทคโนโลยีมีส่วนช่วยในกระบวนการผลิตรายการด้วยเช่นเดียวกัน ส่งผลทางบวกคือ ระบบอินเทอร์เน็ตภายในหน่วยงาน เป็นเทคโนโลยีที่ทำให้การทำงานมีความสะดวก รวดเร็ว และประหยัดเวลาในการทำงาน รวมทั้ง เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ยังเป็นช่องทางการเผยแพร่รายการและติดต่อกันระหว่างผู้ชมและรายการ กล่าวคือเทคโนโลยีช่วยเพิ่มช่องทางการสื่อสาร ซึ่งทางรายการได้สื่อสารกับผู้ชมโดยใช้การสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication) เพื่อรับทราบข้อติ ชม ข้อเสนอแนะ ผ่านทาง จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ทั้งยังเพิ่มช่องทางการรับชมรายการ ซึ่งในปัจจุบันสามารถรับชมรายการย้อนหลังผ่านทาง เว็บไซต์ของรายการ

2. ปัจจัยภายนอกองค์การ

แหล่งข้อมูล เหตุการณ์และวัฒนธรรม แหล่งข้อมูลส่งผลกระทบต่อการผลิตรายการอย่างมาก เนื่องจากรายการครอบครัวเดียวกัน เป็นรายการรูปแบบสนทนา (Talk) ครอบครัวที่เป็นแขกรับเชิญเรื่องราวและเนื้อหาต้องดี ที่มีความน่าสนใจที่จะเป็นแกนนำในรายการ โดยต้องอาศัยการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่ง สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ทั้งนี้พบว่ารายการยังมีแหล่งข้อมูลจากภายนอกองค์การเช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) โทรศัพท์ แนะนำจากผู้ชมทางบ้าน บุคคลใกล้ชิดทีมงานปากต่อปาก มุลนิธิเครือข่ายครอบครัว สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และที่มีข้อมูลเข้ามามาก คือ การแนะนำจากแขกรับเชิญที่เคยออกรายการไปแล้ว จะมีการแนะนำครอบครัวตัวอย่างเข้ามายังรายการ

สำหรับแขกรับเชิญในรายการ นับเป็นปัจจัยที่ส่งผลบวกและลบให้กับรายการครอบครัวเดียวกัน หากแขกรับเชิญในรายการมีทักษะทางการสื่อสารที่ดี สามารถเล่าเรื่องด้วยน้ำเสียงและลีลาที่น่าสนใจก็จะสามารถดึงดูดผู้ชมช่วยเพิ่มสัสนให้กับรายการมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลในด้านบวกให้แก่รายการเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามทางรายการยังพบปัญหาในกรณีที่แขกรับเชิญไม่ขอออกรายการทั้งที่มีเรื่องราวที่ดี มีความน่าสนใจ ประเด็นชัดเจน แต่มีความกังวลในด้านผลกระทบหลังจากออกรายการไปแล้ว จึงส่งผลให้เกิดการยกเลิกการออกรายการอย่างกะทันหัน ของแขกรับเชิญ ซึ่งส่งผลในด้านลบต่อกระบวนการผลิตซึ่งได้มีการจัดเตรียมไปบางส่วน สำหรับด้านวัฒนธรรมจะส่งผลต่อการนำเสนอเนื้อหาหรือ การนำเสนอเรื่องราวประเด็นที่เป็นข้อขัดแย้ง ทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของคนไทย ทำให้การนำเสนอต้องใช้ความระมัดระวังการนำเสนอเรื่องราวและการเลือกประเด็นที่จะนำเสนอ ในขณะเดียวกันเหตุการณ์ต่าง ๆ และสภาพปัญหาสังคม ส่งผลต่อรายการสามารถทำให้รายการสามารถหยิบยกประเด็นเหล่านี้เพื่อสะท้อนปัญหาและเยียวยาสังคมให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นหน้าที่ของทีวีสาธารณะ

ด้านเศรษฐกิจ รายการครอบครัวเดียวกัน ผลิตรายการโดยสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย เป็นผู้ผลิตรายการเอง เนื่องจากเป็นองค์กรอิสระทางวิชาชีพ ไม่ขึ้นอยู่กับกลุ่มผลประโยชน์ทางการค้า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจส่งผลกระทบน้อยมากกับการบริหารรายการครอบครัวเดียวกัน แต่สำหรับในปัจจุบันภาพรวมทางเศรษฐกิจ เช่น อัตราเงินเฟ้อ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางค่าเงิน ราคาน้ำมัน เหล่านี้นั้นอาจส่งผลกระทบทางอ้อมต่อการบริหารจัดการงบประมาณ เช่น ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำของแพง ค่าใช้จ่ายในรายการอาจปรับตัวสูงขึ้นในขณะที่งบประมาณการผลิตที่ได้รับมีจำนวนเท่าเดิม

สังคมและการเมือง มองในแง่ของการนำเสนอ รายการครอบครัวเดียวกัน ต้องระมัดระวังเนื้อหา ไม่ให้การฝักใฝ่ฝ่ายใดในทางการเมือง และหากมองในแง่ของการแทรกแซง ในสื่อ

ในขณะนี้การเมืองยังไม่ส่งกระทบต่อการบริหารการผลิตรายการครอบครัวเดียวกัน เนื่องจากมีพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ที่เป็นกรอบป้องกันการแทรกแซงอยู่ทั้งจากรัฐบาลและทางการเมือง แต่หากในอนาคตข้างหน้า รัฐบาลหรือการเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลง อาจพบว่าส่งผลกระทบต่อรายการครอบครัวเดียวกันอย่างแน่นอน แต่ในลักษณะทั้งองค์การ

สภาวะการณั้แข่งขัน ด้วยหลักการการตั้งโจทย์การทำรายการครอบครัวเดียวกันของทีวีสสาธารณะ มิใช่เพื่อแสวงหาผลกำไร รายการครอบครัวเดียวกันจึงไม่ได้เรียกรายการอื่น ๆ ว่า คู่แข่ง รายการครอบครัวเดียวกัน คือ ตัวเลือกให้กับผู้ชมมากกว่า แม้ว่ารายการมิได้แข่งขันในเชิงพาณิชย์ดังเช่นรายการอื่น ๆ แต่รายการมีความต้องการส่วนแบ่งผู้ชมในอัตราที่เหมาะสม ทั้งนี้ต้องการผู้ชมเพื่อให้ผู้ชมได้ดูรายการที่มีคุณภาพสารประโยชน์ เพื่อนำไปใช้ นำไปเป็นข้อคิด ในครอบครัว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงรายการต่าง ๆ ที่แวดล้อมอยู่ในขณะนี้ และพบว่า เป็นการแข่งขันเพื่อแย่งชิงส่วนแบ่งผู้ชมที่มีความยาก จึงต้องหันกลับมาพิจารณาถึง วันและเวลาในการออกอากาศของรายการ ซึ่งในอนาคตจะมีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

ด้านกฎหมายส่งผลกับรายการครอบครัวเดียวกันของสถานีโทรทัศน์ทีวีสไทยโดยตรง เนื่องจากการจัดตั้งองค์การเกิดขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติทางกฎหมาย ซึ่งว่าด้วยข้อบังคับด้วยจริยธรรมของวิชาชีพการและว่าด้วยเรื่องการผลิตและเผยแพร่รายการ การบริหารการผลิตรายการตลอดจนพนักงานต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ข้อสรุปที่ 3 กระบวนการผลิตรายการครอบครัวเดียวกันของสถานีโทรทัศน์ทีวีสไทย

จากการศึกษาพบว่ารายการครอบครัวเดียวกันเป็นรายการประเภทสารประโยชน์ ส่งเสริมสถาบันครอบครัว เพื่อเป็นสื่อกลางถ่ายทอดบอกเล่าเรื่องราวความรัก ความผูกพัน และเอื้ออาทรของครอบครัวต่าง ๆ ที่หลากหลาย อันจะนำข้อคิดหรือวิธีปฏิบัติอันดีของครอบครัวเหล่านั้นมาเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของครอบครัวในปัจจุบัน โดยรูปแบบรายการ เป็นรายการสนทนา (Talk) ที่ดำเนินรายการทั้งในห้องจัดรายการ (Studio) และนอกสถานที่สลับกับภาพกิจกรรมของครอบครัว เพื่อให้เห็นวิถีชีวิตหรือความผูกพันของครอบครัวนั้น ๆ โดยมีกระบวนการผลิตรายการ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Preproduction Planning)

ขั้นตอนการวางแผนก่อนการผลิตรายการ เป็นขั้นจัดเตรียมงานให้มีความพร้อมก่อนจะดำเนินการผลิต เพื่อลดความผิดพลาดในขั้นการผลิตรายการ ประกอบด้วย การประชุมเพื่อระดมความคิดจาก ทีมงานสร้างสรรค์รายการเพื่อเลือกประเด็นการนำเสนอ จากนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ทำตำแหน่งข้อมูล-ประสานงานจะเป็นผู้ทำหน้าที่หลักค้นหาหาข้อมูล จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงาน ในเบื้องต้นการหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ จะได้เนื้อหาและประเด็นคร่าว ๆ ทีมงานต้องมาประชุมพูดคุยกันและร่วมกันคิดก่อนนำเสนอว่า ข้อมูลของแขกรับเชิญตรงประเด็นใช่หรือไม่ สามารถขยายประเด็นได้ชัดเจนครอบคลุมหรือไม่ เมื่อผู้ชมชมแล้วจะได้แรงบันดาลใจอย่างไร เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้น จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทีมงานจะขอสัมภาษณ์ข้อมูลแขกรับเชิญทางโทรศัพท์เพื่อทำข้อมูลเบื้องต้น แล้วออกไปพบเพื่อพูดคุยกับแขกรับเชิญและครอบครัว 1-2 ครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด พร้อมทั้งจะทำการวางแผนถ่ายทำไว้เพื่อขอคิวแขกรับเชิญและครอบครัว ซึ่งต้องพิจารณาพร้อมกับคิวของผู้ดำเนินรายการด้วยว่า ในการถ่ายทำรายการ สะดวกในช่วงวันเวลาใด หลังจากได้ข้อมูลทั้งหมด ครีเอทีฟจะนำกลับจัดทำบทและพร้อมทั้งถ่ายทำ VTR. (Video Television Recorder) สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะนำเสนอของแขกรับเชิญ ถ่ายภาพกิจกรรมประกอบ จะเป็นการใช้กล้อง 1 ตัว ในการออกไปเก็บบันทึกภาพ จากนั้นต้องเตรียมสถานที่ถ่ายทำ การถ่ายทำนอกสถานที่ (On Location) โปรดิวเซอร์และผู้กำกับรายการจะเป็นผู้ไปดูสถานที่ (Survey) ไว้ล่วงหน้าก่อนการทำ เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลและวางแผนการถ่ายทำเบื้องต้น ความเป็นไปได้ ในการถ่ายทำและมุมมองด้านภาพ การถ่ายทำในห้องจัดรายการ (Studio) กรณีถ่ายทำในห้องจัดรายการต้องติดต่อประสานงานขอใช้ห้องล่วงหน้า โดยต้องแจ้งไปยังสำนักโทรทัศน์ โดยระบุวันที่และเวลาในการถ่ายทำ พร้อมทั้งเตรียมบุคลากรและอุปกรณ์การผลิตรายการ โดยเป็นการประสานงานร่วมกันระหว่างสำนักรายการและสร้างสรรค์รายการกับสำนักโทรทัศน์ เพื่อขอสนับสนุนด้านบุคลากรและอุปกรณ์ในการผลิตรายการ ซึ่งเป็นลักษณะการแจ้งจองกองล่วงหน้า ระบุวันที่และเวลาในการถ่ายทำรายการ รวมถึงเจ้าหน้าที่ ข้อมูล-ประสานงาน โทรศัพท์แจ้งนัดวัน เวลา สถานที่ในการทำ กับช่างแต่งหน้า ทำ ฝ้ายเสื้อผ้า พิธีกร แขกรับเชิญ จากนั้นจะต้องมีการจัดเตรียมฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก การถ่ายทำนอกสถานที่ (On Location) การจัดเตรียมฉากโดยคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับประเด็นสนทนา สำหรับอุปกรณ์ประกอบฉากนั้นได้จัด (Set) ขึ้นมาหากเป็นการถ่ายทำในห้องจัดรายการ (Studio) ฝ่ายศิลปกรรมได้ดำเนินการสร้างฉากอย่างถาวร โดยจัดเก็บไว้หากต้องการบันทึกเทปจะมีการตั้งฉากในห้องจัดรายการ เมื่อบันทึกเทปเสร็จจะทำการรื้อถอน เป็นฉากที่มีลักษณะเรียบง่ายให้ความรู้สึกเหมือน

บ้าน การตัดสินใจจะใช้อุปกรณ์ประกอบฉากอื่นเพิ่มเติมนั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของทีมงานที่จะพิจารณาเป็นครั้ง ๆ ไป

2. ขั้นตอนการเตรียมการผลิตรายการ (Setup and Rehearsal)

หลังจากผ่านขั้นตอนการวางแผนก่อนการผลิตรายการแล้วต่อมาคือ การเตรียมการผลิตรายการ ซึ่งใช้เวลาไม่นานนักก่อนเริ่มผลิตรายการ ขั้นตอนนี้ประกอบไปด้วย การจัดเตรียม (Setup) ก่อนเริ่มผลิตรายการ ทีมงานทุกคนได้จัดเตรียมงานตามความรับผิดชอบของตนไว้ให้พร้อม จากนั้นจะเข้าสู่การซ้อม (Rehearsal) ก่อนการถ่ายทำ เริ่มจากซักซ้อมทำความเข้าใจในลำดับและเนื้อหาที่จะทำการถ่ายทำ โดยโปรดิวเซอร์จะพูดคุยถึงภาพรวม และรายละเอียดทั้งหมดกับผู้กำกับรายการ จากนั้นผู้กำกับรายการจะมอบหมายงานกับช่างภาพ เจ้าหน้าที่แสง เสียง และศิลปกรรม ในส่วนของครีเอทีฟจะทำการอธิบายชี้แจงสรุปถึงลำดับการถ่ายทำ กำหนดประเด็นคำถามการสนทนา (brief) แก่พิธีกร และ แขกรับเชิญ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน รวมทั้งให้แก่ แขกรับเชิญและพิธีกรได้ซ้อมการเล่าเรื่องราวอย่างคร่าว ๆ ในขั้นซ้อมอาจมีประเด็นคำถามเพิ่มเติมทำความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้งเป็นการพูดคุยเพื่อให้เกิดความสนิทสนมก่อนการถ่ายทำระหว่างพิธีกรและแขกรับเชิญ เพื่อลดความประหม่าของแขกรับเชิญ เจ้าหน้าที่ประสานงานจะดูแลความเรียบร้อย และ สนับสนุนการทำงานของทุกฝ่ายให้ดำเนินไปด้วยความราบรื่น

3. ขั้นตอนการผลิตรายการ (Production)

การผลิตรายการครอบคลุมเดียวกัน มีการผลิตรายการใน 2 รูปแบบ คือ ในห้องจัดรายการ (Studio) ถ่ายทำใช้กล้องจำนวน 4 ตัว และนอกสถานที่ (On Location) ถ่ายทำใช้กล้องจำนวน 2-4 ตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานที่และจำนวนของแขกรับเชิญ การถ่ายทำเป็นการบันทึกเทป ซึ่งมีขั้นตอนเช่นเดียวกันคือ มีลักษณะการทำงานที่ประสานกันระหว่างทีมงาน 2 กลุ่ม ดังนี้ทีมสร้างสรรค์รายการและทีมผลิต คือ ด้านกำกับรายการและเทคนิค เมื่อทีมงานทุกคนพร้อม จะทำการเริ่มการถ่ายทำ ในการสัมภาษณ์ของพิธีกรจะถือเป็น แนวทางในการสัมภาษณ์ (guide line) โดยพิธีกรจะใช้เทคนิคความสามารถเฉพาะตัวในการสื่อสารและตั้งคำถามแทรกเพิ่มเติม เพื่อให้บรรยากาศในการสัมภาษณ์เป็นไปอย่างเป็นกันเองและได้ความลึกซึ้งในอารมณ์ ในระหว่างการถ่ายทำ ขณะทำการถ่ายทำ ครีเอทีฟที่ควบคุมการถ่ายทำอยู่หน้าเวที (stage) จะสื่อสารผ่านทางวิทยุสื่อสารตลอดเวลากับโปรดิวเซอร์ซึ่งนั่งควบคุมการถ่ายทำร่วมกับผู้กำกับรายการในห้องควบคุม (control) หากเป็นการถ่ายทำนอกสถานที่จะนั่งควบคุมในรถบันทึกเทปนอกสถานที่ (Outside Broadcast Van: OB van) แบ่งการถ่ายทำออกเป็น 5 ช่วง ประกอบด้วย เปิดรายการ 1 ช่วง สนทนา 4 ช่วง ทำการถ่ายทำช่วงสนทนา แล้วจึงถ่ายทำช่วงพิธีกรเปิดรายการเป็นลำดับสุดท้าย ขณะถ่ายทำช่วงสนทนาเสร็จแต่ละช่วง ครีเอทีฟจะเข้าไป

พูดคุยทำความเข้าใจกับพิธีกรและแขกรับเชิญ ถึงการสนทนาในช่วงที่ผ่านมา หากจะต้องเพิ่มเติมประเด็น หรือแก้ไขประเด็น อาจจะถ่ายทำเพิ่มเติมทันที หากในกรณีที่ไม่ว่างแก้ไขหรือเพิ่มเติมใด ๆ ก็จะอธิบายทำความเข้าใจ ถึงประเด็นที่จะพูดคุยก่อนถ่ายทำในช่วงต่อไปและดำเนินการถ่ายทำจนจบรายการ

4. ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Postproduction)

4.1 ตัดต่อรายการ เป็นขั้นตอนของการนำภาพและเสียงที่ได้บันทึกไว้ในขั้นตอนผลิตมาเรียบเรียงขึ้นใหม่ให้เป็นเรื่องราวที่สมบูรณ์ตามบทที่กำหนด โดยอาศัยวิธีการตัดต่อลำดับภาพ การผสมเสียง เทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์แก่ภาพที่จะปรากฏทางจอโทรทัศน์ การตัดต่อเพื่อเลือกภาพและเนื้อหาที่ดีที่สุด รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นขณะถ่ายทำ การตัดต่อด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer Editing) และการทำภาพเทคนิคพิเศษ (Special Effect) ทั้งนี้เพื่อให้ภาพที่ได้มีความน่าสนใจ แปลกใหม่ ทำให้น่าติดตาม ใส่ภาพประกอบเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และเพิ่มอรรถรสในรายการมากขึ้น จากนั้นจะนำไปขึ้นตัวอักษรหรือภาพกราฟิกต่าง ๆ เช่น ไต่เตล่รายการ ชื่อพิธีกร ชื่อแขกรับเชิญ และข้อความอื่น ๆ ให้รายการมีความสมบูรณ์ จากนั้นจะเป็นขั้นตอนการใส่เสียงประกอบ นำเทปที่สมบูรณ์ส่งยังฝ่ายเซนเซอร์ของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย เพื่อตรวจสอบและรออนอกอากาศต่อไป

4.2 การประเมินคุณภาพรายการ รายการครอบครัวเดียวกันในปัจจุบันมีการประเมิน ในเชิงปริมาณ ระดับความนิยมการชมรายการ (Rating) จากบริษัท เอซีเนลสัน และเชิงคุณภาพ เป็นการตอบกลับของผู้ชม (Feedback) ในรูปแบบจดหมาย โทรศัพท์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ที่มีเข้ามาในรายการ รวมทั้งการรายงานผลจากสภาผู้ชมรายการ ทั้งยังมีการประชุมเพื่อประเมินภายในรายการจากทีมงาน รวมทั้งการประเมินจากกิจกรรมที่ทางรายการจัดขึ้น และในปี 2553 ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย จะจัดการประเมินคุณภาพรายการ โดยมีคณะกรรมการทั้งภายใน ภายนอกทำแบบการประเมิน รวมถึงการเป็นการประเมินร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ อย่างจริงมากขึ้นเนื่องจากการประเมินคุณภาพจะสามารถเป็นตัวชี้วัดว่าสามารถผลิตรายการได้ตรงตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของรายการที่ตั้งไว้หรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางพิจารณาว่ารายการควรปรับปรุงในด้านใดหรือความเหมาะสมของรายการควรผลิตในไตรมาสต่อไปหรือไม่อย่างไร กล่าวคือ ยึดหลักการประเมินเชิงคุณภาพและอ้างอิงด้วยเชิงปริมาณ รายการครอบครัวเดียวกันจึงต้องประเมินในทั้ง 2 ด้าน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “การบริหารการผลิตรายการครอบครัวเดียวกัน” ผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษา จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานผลิตรายการครอบครัวเดียวกัน และการวิเคราะห์จากเอกสารสิ่งพิมพ์ รวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาอภิปรายผลการศึกษา ตามที่ผู้ศึกษาได้ค้นพบดังนี้ คือ

จากนโยบายของรายการครอบครัวเดียวกัน คือการผลิตรายการเพื่อให้ผู้ชมได้เรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในแต่ละช่วงวัยของครอบครัวเดียวกันแล้วนำความสัมพันธ์นั้นมาปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น รวมทั้งเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีจนเกิดสถานะที่เรียกว่า เป็นสุขสถานะที่ดีขึ้นในครอบครัว ซึ่งในการดำเนินงานการบริหารการผลิตรายการนั้น ผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนการบริหารการผลิตรายการในส่วนต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องและบรรลุนโยบายและเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2540, น. 1) ได้กล่าวว่า การบริหาร คือ งานของหัวหน้า หรือผู้นำที่จะต้องทำให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากมาอยู่ร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้จนสำเร็จผลโดยได้ประสิทธิภาพ หน้าที่ในการบริหารของผู้บริหารสามารถจำแนกออกเป็น หน้าที่ในการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน งบประมาณ หากพิจารณาถึงหน้าที่ต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า หน้าที่ในการบริหารเหล่านี้ ต่างก็มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันอย่างใกล้ชิด เป็นลักษณะของกระบวนการอย่างหนึ่ง ผู้บริหารจะปฏิบัติหน้าที่บริหารด้วยวิธีทำเป็นขั้นตอน มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ โดยแนวทางการบริหารการผลิตรายการครอบครัวเดียวกันนั้น มีความสอดคล้องและเป็นไปตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การผลิตรายการ เพื่อกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของรายการ โดยเป็นแผนปฏิบัติการ (Operational Plans) ระยะสั้นประมาณ 1 ปี โดยเป็นการวางแผนใน 2 ลักษณะ คือ การวางแผนในการปฏิบัติงานประจำและการวางแผนเพื่อการพัฒนาการผลิตรายการ ในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อป้องกันและลดปัญหา ระหว่างการดำเนินงาน ภายใต้การบริหารงานของผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลางและทีมงาน ในการร่วมวางแผนและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ทั้งนี้การวางแผนงานมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมตามสถานการณ์และความต้องการของสังคมในขณะนั้นได้ จึงเห็นได้ว่าการวางแผนงานมีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการบริหารการผลิตรายการครอบครัวเดียวกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานการผลิตรายการ รวมทั้งเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ชม

การจัดการองค์การ (Organizing) รายการครอบคลุมเดียวกันมีการแบ่งสายงานตามหน้าที่ (Function Structure) แบบกิ่งราชการโดยมีการผสมผสานทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ กล่าวคือในแนวดิ่งเป็นการทำงานตามลำดับขั้น ซึ่งผู้บริหารได้นำเทคนิคการลดลำดับขั้นมาใช้ด้วยการประชุมหารือเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตั้งแต่ระดับผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง จนถึงผู้ปฏิบัติงานเพื่อปรับให้เป็นแนวระนาบหรือแนวราบอย่างบ่อยครั้ง ทำให้การดำเนินงานมีความรวดเร็ว คล่องตัว ลดความล่าช้าในการทำงานที่มีลำดับขั้น ตลอดจนมีการพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนและกำหนดการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้การประชุมยังเป็นเครื่องมือในการทำกับดูแลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ลักษณะการทำงานในแบบนี้น้องยังก่อให้เกิดความใกล้ชิดและเป็นกันเองในการทำงาน หากแต่ในส่วนงานด้านเอกสารยังต้องมีการพิจารณาอนุมัติตามลำดับขั้นคล้ายระบบราชการ สอดคล้องกับงานวิจัย เตชะสุวิทย์ (2547, น. 100) ศึกษาเรื่องการบริหารงานบริษัทผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทเกมโชว์ เพื่อศึกษา แนวทางการบริหารการจัดการของบริษัทผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทเกมโชว์ ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า การจัดการองค์การ เป็นการผสมผสานระหว่างแนวดิ่งและแนวราบ เพื่อที่จะเอื้อให้ผู้บริหารระดับสูงควบคุมงานได้อย่างทั่วถึง การปฏิบัติงานในแต่ละฝ่ายจะมีความคล่องตัวรวดเร็ว โดยการแบ่งสายงานตามส่วนต่าง ๆ ตามหน้าที่การทำงานในการผลิตรายการครอบคลุมเดียวกัน ก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงในการทำงาน เนื่องจากเป็นการส่งเสริมความชำนาญงานในแต่ละด้าน ทำให้แต่ละฝ่ายมีความรับผิดชอบในงานของตนตั้งแต่ต้นจนจบ

การบริหารบุคคล (Staffing) รายการครอบคลุมเดียวกัน มีกระบวนการจัดหามูลค่าการคัดสรรเข้าใหม่ตามระเบียบองค์การฯ และคัดสรรบุคลากรจากพนักงานที่มีอยู่เดิมของทีไอทีวี โดยหัวหน้าโปรดิวเซอร์ฝ่ายรายการต่าง ๆ จะเป็นผู้จัดสรรให้บุคลากรปฏิบัติงานตามความเหมาะสมกับประสบการณ์ ซึ่งมีการระบุและกำหนดขอบเขตหน้าที่ของการทำงานอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามบุคลากรผู้ปฏิบัติงานควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ สิ่งสำคัญต้องมีจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชนเข้าใจในการทำงานองค์กรสื่อสารมวลชนเพื่อประชาชน มีใจรักในงานที่ทำ มีความรับผิดชอบ สำหรับในด้านทักษะความสามารถทางวิชาชีพ ทางรายการมองว่าเป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้ จึงมีการแนะนำให้บุคลากรเข้าใจถึงสิ่งต่าง ๆ ก่อนการทำงาน ประกอบกับการฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพการทำงานของบุคลากร เพื่อให้สามารถทำงานได้ดีขึ้นและปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายที่ตั้งไว้

การสั่งการ (Directing) รายการครอบคลุมเดียวกันมีผู้บริหารที่มีความสามารถรู้จักวิธีในการชี้แนะและควบคุมบังคับบัญชา (Guiding and Supervising) ให้การทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นไปตามต้องการมากที่สุด โดยสามารถสั่งการ ชักจูงหรือกระตุ้นให้พนักงานปฏิบัติงาน

ตามหน้าที่ ที่อยู่ในความรับผิดชอบหรือได้รับมอบหมาย เพื่อให้งานนั้นบรรลุตามนโยบายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ การสั่งการมีลักษณะ ในการชี้แนะ ชี้แนะให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบ โดยผู้บริหารอาศัยพื้นฐานความสัมพันธ์และความเห็นอกเห็นใจกันไม่ใช้อำนาจแบบเผด็จการและการสั่งการเป็นเรื่องที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำได้ ไม่เกินความสามารถผู้ปฏิบัติงาน โดยการสั่งการจะเป็นไปตามลำดับขั้น หรือเป็นการสั่งการในที่ประชุมร่วมกันพร้อมกัน โดยปกติการสั่งงานจะเป็นการมอบหมายงานให้คิดและร่วมมือกันทำงาน ร่วมมือกันในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดงานในลักษณะของการทำงานเป็นทีม ให้ปฏิบัติไปในทิศทางที่ส่งเสริมให้รายการครบครันด้วยกันประสบผลสำเร็จตามนโยบายหรือวัตถุประสงค์สูงสุดได้

การประสานงาน (Coordinating) รายการครบครันเดียวกัน มีการจัดตำแหน่ง ข้อมูลประสานงาน เพื่อทำหน้าที่ในการติดต่อประสานทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ทั้งนี้การประสานงานภายในองค์กร เป็นการจัดการแบบองค์รวมหรือเชิงบูรณาการ เป็นการจัดระเบียบวิธีในการทำงานของรายการครบครันเดียวกันร่วมกับรายการอื่น ๆ ภายในสำนักรายการและสร้างสรรค์รายการ เพื่อเป็นการทำงานร่วมกันและรวมถึงผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ขององค์กรที่เกี่ยวข้องเกิดความสะดวกในการปฏิบัติงาน มีความเข้าใจอันดีซึ่งกันและสามารถร่วมงานได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ลดความขัดแย้งไม่ก้าวก่ายหน้าที่ซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีคุณภาพประหยัดเวลา และทรัพยากรขององค์กรได้ การประสานงานจึงเป็นกลไกที่สามารถทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างสอดคล้อง ทุกคนร่วมใจกันปฏิบัติงาน การประสานงานที่ดีในองค์กรมีหลักการดังนี้ คือ

1. การมีระบบการติดต่อสื่อสารที่ดี โดยอาศัยระบบการติดต่อสื่อสารที่ดีผ่านตำแหน่งงานประสานงานรายการที่มีทักษะทางการสื่อสารและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รวมทั้งยังมีการจัดระบบการทำงานอินทราเน็ตใช้ในการสื่อสารและประสานงานภายในองค์กร ซึ่งเอื้อต่อการทำงานและก่อให้เกิดการประสานงานร่วมมือที่ดี
2. จัดให้มีระบบของความร่วมมือที่ดี ความร่วมมือและประสานงานกัน การฝึกทักษะในการปฏิบัติงาน
3. จัดให้มีการพบปะหรือประชุมร่วมกันภายในสำนักรายการและสร้างสรรค์รายการในระบบของการประสานงานจากผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง ตลอดจนผู้ปฏิบัติงาน หรือในระดับเดียวกันจัดให้มีการประสานนโยบายและวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกัน

การทำรายงาน (Reporting) รายการครบครันเดียวกัน มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมการปฏิบัติงาน รวมถึงการติดต่อสื่อสาร การทำรายงานให้ผู้บังคับบัญชา

และผู้ได้บังคับบัญชาถึงความเป็นไปและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จำเป็นขององค์กร การทำรายงานของรายการครอบครัวเดียวกัน เป็นไป 2 ลักษณะ คือ การรายงานผลทางวาจา และการรายงานผลทางเอกสาร

การงบประมาณ (Budgeting) รายการครอบครัวเดียวกันได้รับงบประมาณจากองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ซึ่งจะพิจารณาตามความเหมาะสมและประสิทธิภาพการผลิตรายการที่ผ่านมา การจัดการเป็นงบประมาณประจำปี โดยมีหัวหน้าโปรดิวเซอร์เป็นผู้จัดทำงบประมาณ และโปรดิวเซอร์เป็นผู้ควบคุมงบประมาณ ทั้งนี้ในการจัดการงบประมาณจะมีการกำหนดมาตรฐานการใช้จ่ายที่แน่นอน มีความโปร่งใส มีหลักฐานเอกสารทางการเงินที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ สำหรับกระบวนการบริหารรายการครอบครัวเดียวกันดังที่ได้กล่าวนั้น ได้อาศัยหลักการบริหาร ที่สอดคล้องกับ แนวคิดที่ว่า องค์การทุกองค์การจะต้องมีกระบวนการในการจัดการ (Management as a process) ที่เรียกว่า การจัดการมีความสัมพันธ์กับการกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์การ และแปรเปลี่ยนจุดมุ่งหมายนั้นสู่การปฏิบัติจริง โดยผ่านกระบวนการที่เป็นระบบ (Systematic) มีการประสานงาน (Coordinated) และความร่วมมือร่วมใจจากทรัพยากรมนุษย์ หรือสมาชิกขององค์การนั้น ๆ กุลิก (Gulick, อ้างถึงใน ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2540, น. 21) ได้แสดงทัศนะว่า การจัดองค์การของฝ่ายจัดการควรยึดแนวทางของ POSDCORB ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดการองค์การ (Organization) การบริหารบุคคล (Staffing) การสั่งการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การทำรายงานผล (Reporting) และการทำงบประมาณ (Budgeting) กล่าวคือ รายการครอบครัวเดียวกันมีนโยบายและแนวทางการบริหารงาน ที่มีกระบวนการชัดเจนในการทำงาน ทุกส่วนถูกกำหนดและจัดการไว้เป็นอย่างดี ซึ่งช่วยให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ สามารถพัฒนางานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานภายใต้แผนการบริหารการผลิตรายการครอบครัวเดียวกันยังพบปัญหาอุปสรรคในด้านการค้นหาหาข้อมูลในการสร้างสรรค์รายการในแต่ละเทป ที่ยังไม่มีที่น่าสนใจเพียงพอที่จะสามารถดึงดูดผู้ชมได้ เนื่องด้วยเวลาอันจำกัด จึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการขยายเครือข่ายการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมโดยการเข้าร่วมสัมมนาทางด้านครอบครัว เพื่อเป็นการสร้างฐานเครือข่ายแหล่งข้อมูลเพิ่มเติม รวมทั้งความสามารถและประสิทธิภาพการสร้างสรรค์รายการ ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการนำเสนอเพื่อที่สามารถดึงดูดผู้ชม ทั้งนี้เมื่อพบปัญหา ได้มีวางแผนเพื่อแก้ไขให้การทำงาน โดยอาจจะต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการแก้ไข และต้องอาศัยการวางแผนงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง และผู้ปฏิบัติงาน

นอกจากนี้รายการครอบครัวเดียวกัน ได้นำกลยุทธ์การบอกต่อแบบปากต่อปาก (word of mouth) และการจัดกิจกรรม (Event) เพื่อขยายกลุ่มผู้ชมให้ครอบคลุมทุกเพศทุกวัยมาก

ยิ่งขึ้น นับเป็นกลยุทธ์การบริหารการผลิตรายการที่ต้องการขยายกลุ่มผู้ชมและดึงดูดผู้ชม แต่รายการมิได้หวังผลเชิงพาณิชย์ เป็นหารเพิ่มส่วนแบ่งผู้ชมในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ผู้ชมได้รับเนื้อหารายการที่ดีมีคุณภาพ สามารถนำไปปรับใช้ในครอบครัว เพื่อที่จะส่งผลต่อการพัฒนาสังคม โดยเป็นกลยุทธ์ที่ต้องการจะสื่อสารกับผู้ชม มีผู้ชมเป็นศูนย์กลางและมีรายการเป็นตัวแทนของพื้นฐานสาระ เพื่อให้ผู้ชมได้รับชมรายการหรือร่วมกิจกรรมที่ดีมีคุณภาพโดยกลยุทธ์ต่าง ๆ อาทิหัวใจสำคัญ คือวิธีการสร้างสรรค์รายการให้น่าสนใจและการค้นหาข้อมูลที่ดีหรือมีประเด็นในการนำเสนอที่โดนใจผู้ชม ซึ่งพบว่าที่ผ่านมายังพบปัญหาและอุปสรรคอยู่ทั้ง 2 ด้าน แม้จะได้วางแนวทางไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาอย่างมาก ผู้บริหารตลอดจนผู้ปฏิบัติงานจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ให้เกิดประสิทธิภาพโดยเร็ว เพื่อที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินตามกลยุทธ์ที่ได้วางไว้

ทั้งนี้การบริหารจัดการและการดำเนินงานของสื่อสารมวลชนย่อมได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กร เช่นเดียวกับการบริหารงานการผลิตรายการครอบครัวเดียวกันของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ซึ่งเป็นองค์กรสื่อสารสาธารณะที่ดำเนินการผลิตอย่างอิสระและปราศจากผลกระทบจากปัจจัยภายนอกอย่างผู้ซื้อโฆษณา แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีอาจหลีกเลี่ยงปัจจัยภายในและภายนอกอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบ โดยปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อรายการครอบครัวเดียวกันมากที่สุด คือ ด้านความสามารถทางวิชาชีพ ประสิทธิภาพชีวิตเป็นส่วนสำคัญและทีมงานที่ขาดประสิทธิภาพชีวิตที่มากพอส่งผลต่อความคิดและวิธีการสร้างสรรค์รายการ รวมถึงคุณสมบัติที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีใจรักในการทำงาน มีความเข้าใจนโยบายวัตถุประสงค์รายการและองค์การอย่างชัดเจนที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้รายการประสบความสำเร็จมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการ รายการครอบครัวเดียวกันดำเนินงานภายใต้โครงสร้างขนาดใหญ่ รวมถึงการดำเนินงานด้านเอกสารที่ยังคล้ายระบบราชการซึ่งนับเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลให้การดำเนินงาน ตลอดจนการพัฒนาางานมีความล่าช้า และปัจจัยภายนอกองค์กรที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยี ที่นับว่ามีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพการผลิตรายการ ทั้งนี้รายการมีอุปสรรคทางด้านเทคโนโลยีที่มีจำนวนจำกัด หากไม่เพียงพอจะจัดจ้างจากหน่วยงานภายนอกองค์กร นอกจากนี้ยังประสบปัญหาด้านคุณภาพและสมรรถภาพของกล้องซึ่งบางครั้งพบว่าไม่มีประสิทธิภาพที่เพียงพอแก่การใช้งาน แต่ในขณะเดียวกัน เทคโนโลยีระบบอินทราเน็ตภายในองค์กร ส่งผลในทางบวกกล่าวคือ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตรายการ ลดระยะเวลาในการทำงาน ประหยัดค่าใช้จ่าย

ในด้านปัจจัยภายนอกองค์กรที่ส่งผลต่อรายการมากที่สุด คือ ด้านกฎหมาย เนื่องจากรายการครอบครัวเดียวกันผลิตโดยสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นภายใต้

พระราชบัญญัติทางกฎหมายที่ว่าด้วยข้อบังคับด้วยจริยธรรมของวิชาชีพการและว่าด้วยเรื่องการผลิตและเผยแพร่รายการ จึงทำให้การบริหารและการปฏิบัติงานการผลิตรายการต้องยึดหลักกฎหมายและจริยธรรมอย่างเคร่งครัด รวมถึงปัจจัยด้านแหล่งข้อมูล เหตุการณ์และวัฒนธรรม โดยที่ข้อมูลและแง่รับเชิญในรายการ ที่มียากลำบากในการค้นหา โดยพบว่ายังไม่สามารถหาข้อมูลที่ดีที่สุดในเวลาอันจำกัดได้ ทำให้เป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งกระทบอย่างมากต่อรายการครอบครัวเดียวกัน ที่มีรูปแบบรายการสนทนา (Talk) ที่ใช้แหล่งข้อมูลแง่รับเชิญเป็นเนื้อหาหลักของรายการ ซึ่งมีความแตกต่างจากงานวิจัยของ สุชาตินิ เลหาพันธ์ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิจัยรายการไอทีวี ทอล์ค: กระบวนการผลิตรายการและปัจจัยแวดล้อม” ศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดลำดับปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการผลิตรายการ ในส่วนของปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการผลิตรายการ พบว่ามีปัจจัยภายนอกด้านแหล่งข้อมูลที่ส่งผลค่อนข้างน้อยมาก เนื่องจากรายการประเภทสนทนา (Talk) ข่าว มีแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและมีข้อมูลประเด็นใหม่จากแหล่งข้อมูลในทุกวัน ทั้งหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ศูนย์ข้อมูลข่าวไอทีวี ข่าวของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี บุคคลทั่วไป และสื่ออินเทอร์เน็ต และทีมงานสามารถนัดหมายแง่รับเชิญที่กำหนดไว้ในรายการสนทนาในรายการโดยไม่มีอุปสรรคใด ๆ รวมทั้งแง่รับเชิญบางคนได้เสนอตัวเพื่อมาสนทนาในรายการโดยตรง (สุชาตินิ เลหาพันธ์, 2542, น. 69-70) ส่วนเหตุการณ์และวัฒนธรรม รายการครอบครัวเดียวกันต้องระมัดระวังการเลือกเนื้อหาประเด็นในการนำเสนอ ไม่ให้กระทบหรือเป็นข้อขัดแย้งต่อวัฒนธรรมประเพณีของไทย

ส่งผลกระทบต่อผลผลิต คือ ปัจจัยด้านสภาพการณ์แข่งขัน แม้ว่าไม่ได้แข่งขันในเชิงพาณิชย์ แต่ยังคงต้องเป็นการแข่งขันกับตัวเองในเชิงคุณภาพเนื้อหารายการที่จะสร้างสรรค์และพัฒนารายการให้มีความคุณภาพและผู้ชมชื่นชอบ ในส่วนปัจจัยภายนอกที่ส่งผลน้อย คือ ด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากรายการครอบครัวเดียวกันมิได้พึ่งรายได้จากการโฆษณา รวมถึงด้านสังคมและการเมือง ปัจจุบันไม่ส่งผลกระทบต่อเนื่องจากมี พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ที่เป็นกรอบป้องกันการแทรกแซงทางการเมืองและจากรัฐ หากในอนาคตการเมืองมีการเปลี่ยนแปลง อาจพบว่าส่งผลกระทบต่อแต่ในลักษณะทั้งองค์การ

โดยปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารการผลิตรายการครอบครัวเดียวกัน ดังกล่าวมีผลต่อการตัดสินใจในการดำเนินงานการบริหารจัดการการผลิตรายการครอบครัวเดียวกันตลอดจนส่งผลต่อคุณภาพเนื้อหาและกระบวนการผลิตของรายการครอบครัวเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิศ บุญยพาณิชย์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารการผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทสืบสวนสอบสวนของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี เพื่อทราบ ถึงปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทสืบสวนสอบสวนของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี โดย

พบว่า มีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกองค์กรที่ส่งผลต่อการบริหารการผลิตรายการประเภทสื่อบนจอ สอนของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ซึ่งปัจจัยภายในได้แก่ ด้านการจัดการ ด้านเทคโนโลยี เช่น กล้องถ่ายภาพ เครื่องตัดต่อ เทคโนโลยีการออกอากาศ ด้านความสามารถทางวิชาชีพ โดยที่ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อประกอบด้วย แหล่งข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างมาก ต่อการผลิตรายการ ประเภทสื่อบนจอ สอน เหตุการณ์ในการนำเสนอเรื่องราวรวมทั้งกระแสสังคม ความสนใจและความต้องการของผู้รับสาร แรงกดดันทางสังคมและการเมือง กฎหมาย เศรษฐกิจ

สำหรับกระบวนการผลิตรายการครบครันเดียวกันของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีไทย ซึ่งมีขั้นตอนในการผลิตรายการจำนวน 4 ขั้นตอนด้วยกัน กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับ ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ของ Wurtzel กล่าวไว้ว่า การผลิตรายการหลาย ๆ ประเภทจะถ่ายทำกันในห้องจัดรายการ โดยมีการวางแผนและเตรียมงานมาเป็นอย่างดีก่อนการถ่ายทำทุกครั้ง โดยทั่วไปการผลิตรายการประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ขั้นวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Preproduction Planning) ขั้นเตรียมการผลิตรายการ (Setup and Rehearsal) ขั้นผลิตรายการ (Production) ขั้นหลังการผลิตรายการ (Postproduction) โดยรายการครบครันเดียวกันมีกระบวนการผลิตเริ่มต้นด้วย 1. การวางแผนก่อนการผลิตรายการ (Preproduction Planning) ขั้นตอนการวางแผนก่อนการผลิตรายการ เป็นขั้นจัดเตรียมงานให้มีความพร้อม ก่อนจะดำเนินการผลิต เพื่อลดความผิดพลาดในการผลิตรายการ เช่นเดียวกับขั้นตอนการผลิตรายการครบครันเดียวกัน ซึ่งมีการประชุมเพื่อระดมความคิดจากทีมสร้างสรรค์รายการ การหาข้อมูล การสัมภาษณ์ข้อมูล แยกกับเชิญ จัดทำบทและถ่ายสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะนำเสนอของแยกกับเชิญ ถ่ายภาพกิจกรรมประกอบในรายการ การเตรียมการสถานที่ถ่ายทำ การเตรียมบุคลากรและอุปกรณ์การผลิตรายการ การจัดเตรียมฉากและอุปกรณ์ประกอบ 2. ขั้นตอนการเตรียมการผลิตรายการ (Setup and Rehearsal) ก่อนเริ่มผลิตรายการ ทีมงานทุกคนได้จัดเตรียมงานตามความรับผิดชอบของตนไว้ให้พร้อม จากนั้นจะเข้าสู่การซ้อม (Rehearsal) ในส่วนต่าง ๆ ให้มีความพร้อมที่สุดตั้งแต่ ด้านเทคนิครวมถึงการซ้อมเตรียมความพร้อมในประเด็นที่จะสนทนา 3. ขั้นตอนการผลิตรายการ (Production) เป็นขั้นการถ่ายทำรายการบันทึกเทปรายการการผลิตรายการครบครันเดียวกัน มีการผลิตใน 2 รูปแบบ คือ ในห้องจัดรายการ (Studio) และนอกสถานที่ (On Location) ในขั้นนี้ทีมงานจะจัดทำตารางการถ่ายทำเพื่อเป็นกรอบในการทำงานให้เพื่อให้เกิดข้อผิดพลาดน้อย และดำเนินงานตามตารางที่ได้วางไว้ล่วงหน้าตามลำดับ 4. ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post-production) ประกอบด้วย ตัดต่อรายการ เป็นขั้นตอนของการนำภาพและเสียงที่ได้บันทึกไว้ในขั้นผลิต มาเรียบเรียงขึ้นใหม่ให้เป็นเรื่องราวที่สมบูรณ์ตามบทที่กำหนด โดยอาศัยวิธีการตัดต่อ ลำดับภาพ การผสมเสียง เทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์แก่ภาพที่จะปรากฏทางจอโทรทัศน์

การตัดต่อ เพื่อเลือกภาพและเนื้อหาที่ดีที่สุด รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นขณะถ่ายทำ การตัดด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer Editing) และการทำภาพเทคนิคพิเศษ (Special Effect) ใส่ภาพประกอบเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และเพิ่มอรรถรสในรายการมากขึ้น จากนั้นจึงนำเทปที่สมบูรณ์ส่งยังฝ่ายตรวจสอบเทปของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย เพื่อตรวจสอบและรอกออกอากาศต่อไป และเข้าสู่การประเมินคุณภาพรายการ รายการครอบครัวเดียวกันในปัจจุบันมีการประเมิน ในเชิงปริมาณ ระดับความนิยมการชมรายการ (Rating) จากบริษัท เอซีเนลสัน และเชิงคุณภาพ เป็นการดูปฏิกิริยาตอบกลับของผู้ชม (Feedback) ในรูปแบบจดหมาย โทรศัพท์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ที่มีเข้ามาในรายการ รายงานผลจากสภาผู้ชมรายการ ทั้งยังมีการประชุมเพื่อประเมินภายในรายการจากทีมงาน รวมทั้งการประเมินจากกิจกรรมที่ทางรายการจัดขึ้น และในปี 2553 ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย จะจัดการประเมินคุณภาพรายการ โดยมีคณะกรรมการทั้งภายในภายนอก ทำแบบการประเมิน รวมถึงการเป็นการประเมินร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางพิจารณาว่ารายการควรปรับปรุงในด้านใดหรือความเหมาะสมของรายการควรผลิตในไตรมาสต่อไปหรือไม่อย่างไร กล่าวคือ ยึดหลักการประเมินเชิงคุณภาพและอ้างอิงด้วยเชิงปริมาณ จากกระบวนการผลิตรายการครอบครัวกัน ยังพบว่าสอดคล้องกับ ฐานนี้ เลขาพันธ์ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิจัยรายการไอทีวี ทอล์ค : กระบวนการผลิตรายการและปัจจัยแวดล้อม เพื่อทราบถึงรูปแบบวิธีการนำเสนอและกระบวนการผลิตรายการ รวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดลำดับปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการผลิตรายการ ผลการวิจัยพบว่า มีรูปแบบเป็นรายการสนทนาข่าวซึ่งมีวิธีการนำเสนอโดยการถ่ายทอดสดและการบันทึกเทป ทั้งในห้องจัดรายการและนอกสถานที่ ในส่วนของการผลิตรายการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นตอนการวางแผนก่อนการผลิตรายการ ประกอบด้วย การระดมความคิดจากผู้ร่วมงาน การติดต่อแขกรับเชิญ การเตรียมสถานที่ในการถ่ายทำรายการ การเตรียมบุคลากรการผลิตรายการ การเตรียมข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ การเตรียมอุปกรณ์การผลิตรายการ การเตรียมฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก การเตรียมวัสดุรายการ 2. ขั้นตอนการเตรียมการผลิตรายการประกอบด้วยการจัดเตรียมและการซ้อม 3. ขั้นตอนการผลิตรายการ ประกอบด้วยการผลิตรายการในห้องจัดรายการและนอกสถานที่ มีทั้งการถ่ายทอดสดและการบันทึกเทป 4. ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ ประกอบด้วย การตัดต่อภาพ การประเมินคุณภาพรายการ การประเมินผู้ชมรายการ

ซึ่งกระบวนการผลิตรายการของรายการครอบครัวเดียวกัน ทั้ง 4 ขั้นตอน เป็นการสอดคล้องประสานการทำงาน ร่วมกันภายในทีมงานรวมทั้งการประสานงานร่วมกับหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กร การทำงานเป็นไปในลักษณะที่ทีมงานที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานในแต่ละส่วนไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะเห็นได้ว่าในทุกขั้นตอนของการผลิตรายการ

โทรทัศน์นั้น ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนการผลิต การเตรียมการในขั้นตอนต่าง ๆ รวมถึงขั้นตอนการผลิตและหลังการผลิต ต้องใช้ความละเอียดอ่อนในการใส่ใจดูแลกำกับดำเนินงานในทุกขั้นตอนการผลิต เพื่อการประสานงานที่ดีและเป็นระบบซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลให้รายการครอบครัวเดียวกันเป็นรายการที่มีคุณภาพ และสามารถดึงดูดผู้ชมให้รับชมรายการมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษา เรื่อง การบริหารการผลิตรายการครอบครัวเดียวกันของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการศึกษา ดังนี้

1. ควรแยกหน้าที่ของข้อมูลและประสานงานออกจากกัน จะทำให้เจ้าหน้าที่ข้อมูลสามารถปฏิบัติงานเพื่อสนองนโยบายและวัตถุประสงค์ของรายการได้อย่างเต็มที่
2. สถานีควรบริหารจัดการอุปกรณ์ในการถ่ายทำให้เพียงพอต่อความต้องการในการผลิตรายการ รวมทั้งดูแลคุณภาพและสมรรถนะให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี โดยพัฒนาเพื่อให้สามารถรองรับการผลิตรายการที่มีจำนวนมากขึ้นของทางสถานี เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
3. ควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อการจัดกิจกรรม ให้เพียงพอและสามารถรองรับการเข้าร่วมจากผู้ชม ซึ่งเป็นเปิดพื้นที่สาธารณะที่จะสามารถแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นที่ผู้ชมมีต่อรายการ
4. ควรมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนากระบวนการความคิดสร้างสรรค์ให้บ่อยครั้ง อย่างต่อเนื่อง เพื่อการเติมความรู้ ประสบการณ์และพัฒนาการเทคนิคเล่าเรื่อง ผ่านบทรายการ เพื่อเกิดความหลากหลาย หลีกเลียงการนำเสนอและสร้างสรรค์รายการที่เป็นรูปแบบซ้ำ ๆ การสร้างสรรค์รายการรูปแบบที่แปลกใหม่ จะช่วยให้ผู้ชมหันมาชมรายการมากขึ้น เพื่อสามารถให้สารประโยชน์กับสังคม
5. เนื่องจากการบริหารงานฝ่ายสร้างสรรค์รายการและฝ่ายผังและกลยุทธ์ เป็นการทำงานภายใต้สำนักรายการและสร้างสรรค์รายการร่วมกัน ควรหาแนวทางในการ เช่น การปรับช่วงเวลาในการออกอากาศให้อยู่ในช่วงที่มีส่วนแบ่งผู้ชมน้อยลง เนื่องจากปัจจุบันรายการถูกแบ่งส่วนผู้ชมจากละครจำนวนมาก

6. การนำกลยุทธ์การออกอากาศซ้ำ (Rerun) มาออกอากาศในช่วงเวลากลางวัน สำหรับ ผู้ที่พลาดชมในช่วงเวลากลางคืน ทั้งนี้จะเป็นการเพิ่มกลุ่มผู้ชมและจะทำให้สามารถผู้ชมได้มีโอกาสเลือกรับรายการที่มีสาระประโยชน์มากขึ้น

7. รายการครอบครัวเดียวกันควรมีการจัดกิจกรรมสัญจร ไปถ่ายทำรายการในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เป็นการสร้างเวทีสนทนาของครอบครัวในเรื่องต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและยังเป็นการขยายกลุ่มผู้ชมทุกเพศ ทุกวัย ในส่วนภูมิภาค รวมถึงเป็นการเชื่อมโยงแนวความคิดของทุกครอบครัวของสังคมปัจจุบันที่มีความหลากหลาย และสามารถปลูกฝังให้ทุกคนเห็นคุณค่า พลังความรักของครอบครัว

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการผลิตรายการประเภทอื่น ๆ ภายใต้การผลิตของสำนักรายการและสร้างสรรค์รายการ สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ว่ามีหลักในการบริหารงานอย่างไร และมีปัจจัยในการบริหารการผลิตรายการใดบ้างอีกที่มีผลต่อการผลิตหรือการนำเสนอรายการของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย รวมทั้งศึกษาว่าลักษณะกระบวนการผลิตแต่ละรายการ มีรูปแบบลำดับขั้นตอนในการผลิตรายการเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2. การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะผู้ผลิตรายการครอบครัวเดียวกันของ สถานีโทรทัศน์ทีวีไทยเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาถึงกลุ่มเป้าหมาย ของรายการครอบครัวเดียวกัน โดยศึกษาถึงทัศนคติ พฤติกรรมและความพึงพอใจ ตลอดจนการนำเสนอสาระประโยชน์ที่ได้รับจากรายการครอบครัวเดียวกันผู้ชมสามารถนำไปปรับใช้ในครอบครัวได้มากน้อยเพียงใด เพื่อจะข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการบริหารการผลิตรายการครอบครัวเดียวกันในด้านต่าง ๆ ให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างดียิ่งขึ้น